

Chambre des Représentants

SESSION 1981-1982

10 JUIN 1982

PROPOSITION DE LOI

autorisant l'interruption de grossesse,
à titre expérimental, pendant un an

RAPPORT

FAIT
AU NOM DE LA COMMISSION
DE LA JUSTICE ⁽¹⁾
PAR M. MUNDELEER

MESDAMES, MESSIEURS,

I. — Introduction

La proposition de loi de Mme Detiège, MM. Risopoulos et Brouhon, sur l'interruption de grossesse et tendant à suspendre les articles 350, 351, 352, 353 et 383, alinéa 5 et suivants, du Code pénal, a été examinée par la Commission de la Justice, le 3 février 1982 (voir rapport de M. Mundeleer, *Doc.* n° 20/2). Elle fut adoptée par 13 voix contre 10.

Elle a néanmoins été rejetée en séance publique le 4 mars 1982 par 95 voix contre 92 et 5 abstentions.

⁽¹⁾ Composition de la Commission :

Président : M. L. Remacle.

A. — Membres : MM. Bourgeois, Gehlen, Grafé, L. Remacle, Suykerbuyk, Van den Brande, Verhaegen. — Brouhon, Collignon, B. Cools, Mme Detiège, MM. Mottard, Van Cauwenberghe, Van den Bossche. — De Groot, Henrion, Huylebrouck, Mundeleer, Van Belle, Van de Velde. — Baert, Belmans. — Risopoulos.

B. — Suppléants : Mme Demeester-de Meyer, MM. le Hardy de Beaulieu, J. Michel, Piot, Steverlynck, Thys, Wautby, Willems. — Baudson, Bossuyt, Mme Brenez, MM. Dejardin, J.-J. Delhaye, Mangelschots, Van Acker, Vanvelthoven. — Barzin, A. Claes, De Decker, De Grève, De Winter, Klein, Verberckmoes. — R. Declercq, Vansteenkiste, Verniers. — Defosset, Outers.

Voir :

195 (1981-1982) :

- N° 1 : Proposition de loi.
- N° 2 : Amendement.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1981-1982

10 JUNI 1982

WETSVOORSTEL

waarbij gedurende één jaar en bij wijze van proef,
zwangerschapsonderbreking wordt toegestaan

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE
VOOR DE JUSTITIE ⁽¹⁾
UITGBRACHT
DOOR DE HEER MUNDELEER

DAMES EN HEREN,

I. — Inleiding

Het wetsvoorstel van Mevr. Detiège, de heren Risopoulos en Brouhon betreffende de zwangerschapsonderbreking en tot schorsing van de artikelen 350, 351, 352, 353 en 383, lid 5 en volgende, van het Strafwetboek werd op 3 februari 1982 door de Commissie voor de Justitie onderzocht (zie het verslag van de heer Mundeleer, *Stuk* nr 20/2). Het werd met 13 tegen 10 stemmen aangenomen.

Op 4 maart 1982 werd het evenwel met 95 tegen 92 stemmen en 5 onthoudingen in de openbare vergadering verworpen.

⁽¹⁾ Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer L. Remacle.

A. — Leden : de heren Bourgeois, Gehlen, Grafé, L. Remacle, Suykerbuyk, Van den Brande, Verhaegen. — Brouhon, Collignon, B. Cools, Mw. Detiège, de herei. Mottard, Van Cauwenberghe, Van den Bossche. — De Groot, Henrion, Huylebrouck, Mundeleer, Van Belle, Van de Velde. — Baert, Belmans. — Risopoulos.

B. — Plaatsvervangers : Mw. Demeester-De Meyer, de heren le Hardy de Beaulieu, J. Michel, Piot, Steverlynck, Thys, Wautby, Willems. — Baudson, Bossuyt, Mw. Brenez, de heren Dejardin, J.-J. Delhaye, Mangelschots, Van Acker, Vanvelthoven. — Barzin, A. Claes, De Decker, De Grève, De Winter, Klein, Verberckmoes. — R. Declercq, Vansteenkiste, Verniers. — Defosset, Outers.

Zie :

195 (1981-1982) :

- Nr 1 : Wetsvoorstel.
- Nr 2 : Amendement.

Tenant compte d'observations émises au cours de la discussion en séance publique, Mme Detiège et consorts ont déposé une proposition de loi autorisant l'interruption de grossesse, à titre expérimental, pendant un an.

Contrairement à la proposition de loi rejetée, la présente proposition de loi ne concerne pas la suspension des articles contestés pendant un délai de deux ans, mais permet l'interruption volontaire de grossesse pendant une période d'un an, lorsqu'elle est pratiquée par un médecin avec l'accord écrit de la patiente dûment informée.

II. — Procédure

Avant d'aborder la discussion de la présente proposition de loi, la commission a procédé, le 12 mai 1982, à un échange de vues quant à l'opportunité d'examiner celle-ci avant d'autres propositions de loi inscrites antérieurement à l'ordre du jour. Des questions concernant la priorité à accorder au Sénat quant à l'examen de la modification de la législation sur l'avortement, la recevabilité de la proposition de loi et l'urgence, ont été posées.

Une proposition de modification de l'ordre du jour, permettant d'entamer la discussion le 12 mai 1982, a été adoptée par 12 voix contre 10.

Au cours de la discussion de la proposition de loi, le 26 mai 1982, le problème de l'audition de personnes compétentes en ce qui concerne les conséquences de l'introduction d'une nouvelle législation en matière d'interruption de grossesse a été évoqué.

Se référant à un ouvrage, *Conséquences d'une loi — Avortement An II* (Editions de la Table Ronde, Paris 1977), du docteur Southoul, professeur de clinique gynécologique et obstétricale de la Faculté de médecine de Paris et médecin conseiller régional d'obstétrique pour la Région Centre, et en particulier au chapitre XIV de ce livre, un membre insiste sur les conséquences de la loi Veil. Il faut en effet connaître toutes les implications de l'adoption d'une loi semblable avant d'envisager l'adoption d'une législation qui serait dangereuse pour l'ordre dans notre pays. Il suggère également d'entendre d'autres spécialistes en matière d'interruption volontaire de grossesse.

Un membre observe que le fait de faire appel à des experts en matière juridique, médicale ou philosophique n'apportera pas d'information complémentaire aux membres qui ont déjà étudié ce problème et sont amplement informés. De plus, il sera difficile de limiter ces auditions. L'intention est-elle d'entendre Mme Veil défendant la loi à laquelle son nom est associé et le docteur Hubinon explicitant l'interruption volontaire de grossesse du point de vue médical? Ne serait-il pas opportun d'entendre, outre des experts, les femmes et les médecins poursuivis?

Sans prétendre que cette proposition d'organiser des auditions ait un caractère dilatoire, un membre estime que le temps des atermoiements est dépassé et qu'il faut discuter sans tarder la proposition de loi de Mme Detiège, et se prononcer à son sujet.

La proposition d'organiser des auditions est rejetée par 13 voix contre 8 et 2 abstentions.

III. — Discussion générale

a) Introduction.

L'auteur renvoie à l'exposé des motifs de sa proposition de loi sur l'interruption de grossesse et tendant à suspendre les articles 350, 351, 352, 353 et 383, alinéa 5 et suivants, du Code pénal (*Doc. n° 20/1*) et à son exposé fait dans le cadre de la discussion de cette proposition de loi (*Doc. n° 20/2*). Il insiste en outre sur la nécessité de voter la présente proposition de loi. La reprise des poursuites et la mise en cause d'institutions hospitalières et de médecins, ont en effet pour conséquence que les femmes désirant mettre un terme à leur grossesse recourent à l'avortement clandestin.

Gelet op de opmerkingen die tijdens de bespreking in openbare vergadering werden gemaakt, heeft Mevr. Detiège c.s. een wetsvoorstel ingediend waarbij, gedurende één jaar en bij wijze van proef, zwangerschapsonderbreking wordt toegestaan.

Het verworpen wetsvoorstel schorste de betwiste artikelen voor een termijn van twee jaar. Het onderhavige voorstel daarentegen staat opzettelijke zwangerschapsonderbreking gedurende één jaar toe, mits ze wordt uitgevoerd door een geneesheer met de schriftelijke toestemming van de patiënte, die behoorlijk voorlicht moet zijn.

II. — Procedure

Alvorens tot de bespreking van het wetsvoorstel over te gaan wisselde de commissie op 12 mei 1982 van gedachten over de vraag of het wel passend was dit voorstel vóór andere wetsvoorstellen te behandelen die voordien op de agenda waren ingeschreven. Ook werden vragen gesteld over de voorrang die aan de Senaat moet worden toegekend over de behandeling van wetswijzigingen inzake abortus, over de ontvankelijkheid van het wetsvoorstel en over de urgentie.

Een voorstel tot wijziging van de agenda werd met 12 tegen 10 stemmen aangenomen, zodat de bespreking op 12 mei 1982 kon worden aangevat.

Tijdens de bespreking van het wetsvoorstel op 26 mei 1982 werd het probleem van de hoorzitting waarop bevoegde personen over de gevolgen van de invoering van een nieuwe wetgeving inzake zwangerschapsonderbreking gehoord zouden worden, behandeld.

Een lid spreekt over de gevolgen van de wet-Veil en verwijst naar het werk *Conséquences d'une loi — Avortement An II* (Editions de la Table Ronde, Parijs, 1977), van dokter Southoul, hoogleraar in de klinische gynecologie en verloskunde aan de geneeskundige faculteit te Parijs en gewestelijk medisch adviseur inzake verloskunde voor het gewest Centre en meer in het bijzonder naar hoofdstuk XIV van dat boek. Alvorens een wet aan te nemen die onze rechtsorde ernstig in het gedrang brengt moeten alle implicaties van die wet onder ogen worden gezien. Ook stelt hij voor dat andere specialisten inzake opzettelijke zwangerschapsonderbreking aan het woord worden gelaten.

Een lid merkt op dat de leden die dit vraagstuk reeds hebben bestudeerd en er grondig over zijn geïnformeerd, niet wijzer zullen worden door de raadpleging van deskundigen op juridisch, medisch of filosofisch gebied. Bovendien zullen die hoorzittingen moeilijk kunnen worden beperkt. Is men van plan Mevrouw Veil de naar haar genoemde wet te laten verdedigen en dokter Hubinon te laten spreken over opzettelijke zwangerschapsonderbreking vanuit een medisch oogpunt? Ware het niet gepast naast de deskundigen ook de vrouwen en de geneesheren tegen wie vervolgingen worden ingesteld te horen?

Een lid wil niet beweren dat het voorstel om hoorzittingen te houden een verdragingsmanoeuvre is, maar hij meent niettemin dat de tijd van dralen nu voorbij is en dat men het wetsvoorstel van Mevr. Detiège zonder verwijl moet behandelen en zich erover uitspreken.

Het voorstel om hoorzittingen te houden wordt met 13 tegen 8 stemmen en 2 onthoudingen verworpen.

III. — Algemene bespreking

a) Inleiding.

De auteur verwijst naar de toelichting bij haar wetsvoorstel betreffende de zwangerschapsonderbreking en tot schorsing van de artikelen 350, 351, 352, 353 en 383, lid 5 en volgende, van het Strafwetboek (*Stuk nr 20/1*) en naar haar uiteenzetting bij de bespreking van dat wetsvoorstel (*Stuk nr 20/2*). Zij beklemtoont voorts de noodzaak om het voorstel goed te keuren. Nu de vervolgingen zijn hervat en bepaalde ziekenhuizen en geneesheren in opspraak gebracht, gaan vrouwen die hun zwangerschap wensen te onderbreken, weer hun toevlucht nemen tot clandestiene abortus.

Le Vice-Premier Ministre et Ministre de la Justice et des Réformes institutionnelles réitère sa déclaration du 3 février 1982 par laquelle il rappelait qu'il ressort de la déclaration gouvernementale que le Gouvernement estime qu'il appartiendra au Parlement d'examiner une éventuelle modification des articles 348 à 353 du Code pénal, dans le respect de la liberté de conscience de chacun (*Doc. n° 20/2*, p. 16).

La commission insiste cependant pour que le Vice-Premier Ministre soit présent à la discussion. La présence du Ministre des Affaires sociales et des Réformes institutionnelles est également souhaitée par plusieurs membres. Il est rappelé que celui-ci n'était pas présent ni lors de l'examen de la proposition de loi de M. Risopoulos relative à l'application des articles 350, 351, 352, 353 et 383 du Code pénal (*Doc. n° 756/1*, 1980-1981), ni lors de l'examen de la proposition de loi de Mme Detiège, MM. Risopoulos et Brouhon, sur l'interruption de grossesse et tendant à suspendre les articles 350, 351, 352, 353 et 383, alinéa 5 et suivants, du Code pénal (*Doc. n° 20/1*).

De surcroît, ce Ministre ne pourrait pas faire d'autre déclaration que celle faite par le Vice-Premier Ministre. Il est, en outre, observé qu'un délégué du Ministre des Affaires sociales et des Réformes institutionnelles est présent au débat.

b) *Recevabilité de la proposition de loi.*

Des membres contestent la recevabilité de la présente proposition de loi. Ils estiment qu'il n'est pas souhaitable que la Chambre des Représentants examine une proposition de loi qui, bien que différente quant à la forme, poursuit les mêmes objectifs qu'une proposition de loi déjà rejetée par la Chambre des Représentants (*Doc. n° 20/1*). Selon le règlement de la Chambre des Représentants (art. 50, 8°), une proposition qui n'a pas été adoptée ne peut en effet être réintroduite au cours d'une même session. Il est observé que la modification du texte rejeté n'est qu'une modification de principe et que le contenu des deux propositions est identique. Le dépôt d'une proposition de loi dans des termes presque similaires est contraire aux règles de bon fonctionnement d'une assemblée parlementaire.

De surcroît, cette proposition de loi a été démocratiquement rejetée, majorité contre minorité. S'il est vrai que la différence entre les votes positifs et les votes négatifs était minime, il ne peut être admis que la minorité veuille modifier ce résultat.

Un membre déclare que l'argument selon lequel la Chambre voterait deux fois le même texte ne peut être retenu dans la mesure où il s'agit ici d'un texte très différent, notamment en ce qui concerne le délai.

Un autre membre objecte que la seule modification du texte consiste à prévoir que le consentement de la patiente doit intervenir par écrit. Le délai n'est en effet pas réellement modifié, un amendement de M. De Decker (*Doc. n° 20/3*) qui ramenait le délai de 2 ans à 1 an, ayant été adopté au cours de la discussion en séance publique du 4 mars 1982.

Des membres font cependant observer que l'autorisation d'impression et la prise en considération ont été données et que d'éventuelles protestations auraient dû intervenir au moment de leur octroi.

c) *Rédaction de la proposition de loi.*

Un membre estime que la modification du texte initial est une astuce habile qui évite l'obstacle du respect de la procédure. Il faudrait cependant mieux que l'auteur renonce à cette proposition de loi, le procédé utilisé ne servant pas nos institutions. De surcroît, la nécessité de modifier le texte pour le rendre recevable, a pour conséquence que certaines curiosités légistiques sont reprises dans la proposition de loi.

De Vice-Eerste Minister en Minister van Justitie en van Institutionele Hervormingen herhaalt zijn verklaring van 3 februari 1982, toen hij eraan herinnerde dat uit de regeringsverklaring blijkt dat de Regering meent dat het Parlement zich zal dienen uit te spreken over een eventuele wijziging van de artikelen 348 tot 353 van het Strafwetboek met inachtneming van de gewetensvrijheid van eenieder (*Stuk nr 20/2*, blz. 16).

De commissie dringt er nochtans op aan dat de Vice-Eerste Minister bij de bespreking aanwezig zou zijn. Verscheidene leden achten ook de aanwezigheid van de Minister van Sociale Zaken en Institutionele Hervormingen gewenst. Er zij aan herinnerd dat deze laatste noch de behandeling van het wetsvoorstel van de heer Risopoulos betreffende de toepassing van de artikelen 350, 351, 352, 353, en 383 van het Strafwetboek (*Stuk nr 756/1*, 1980-1981), noch die van het wetsvoorstel van Mevr. Detiège en de heren Risopoulos en Brouhon betreffende de zwangerschapsonderbreking en tot schorsing van de artikelen 350, 351, 352, 353 en 383, lid 5 en volgende, van het Strafwetboek (*Stuk nr 20/1*) heeft bijgewoond.

Daarenboven zou de Minister geen andere verklaring kunnen afleggen dan de Vice-Eerste Minister. Bovendien merkt een lid op dat een afgevaardigde van de Minister van Sociale Zaken en Institutionele Hervormingen het debat bijwoont.

b) *Ontvankelijkheid van het wetsvoorstel.*

Bepaalde leden betwisten de ontvankelijkheid van het onderhavige wetsvoorstel. Zij zijn van oordeel dat het niet wenselijk is dat de Kamer van Volksvertegenwoordigers een wetsvoorstel bespreekt dat — ook al is het verschillend naar de vorm — dezelfde doelstellingen nastreeft als een wetsvoorstel dat reeds door de Kamer werd verworpen (*Stuk nr 20/1*). Volgens het reglement van de Kamer (art. 50, 8°), mag een wetsvoorstel dat niet werd aangenomen in de loop van dezelfde zitting niet opnieuw worden ingediend. Opgemerkt wordt dat de wijziging van de tekst die verworpen werd, slechts een principiële wijziging is en dat de inhoud van de twee voorstellen dezelfde is. Het indienen van een wetsvoorstel dat bijna in dezelfde bewoordingen is gesteld, is in strijd met de voorschriften voor een goede werking van een parlementaire vergadering.

Daarenboven werd dit wetsvoorstel meerderheid tegen minderheid op democratische wijze verworpen. Ook al was het verschil tussen het aantal ja en neen stemmen gering, toch is het onaanvaardbaar dat de minderheid dat resultaat wil wijzigen.

Een lid verklaart dat het argument als zou de Kamer tweemaal over dezelfde tekst stemmen niet opgaat, aangezien het hier om een zeer verschillende tekst gaat, voornamelijk wat de termijn betreft.

Een ander lid merkt op dat de enige wijziging van de tekst hierin bestaat, dat de toestemming van de patiënte schriftelijk moet worden gegeven. De termijn wordt immers niet echt gewijzigd, aangezien een amendement van de heer De Decker (*Stuk nr 20/3*), dat de termijn van twee jaar tot één jaar terugbrengt, tijdens de bespreking in de openbare vergadering van 4 maart 1982 is aangenomen.

Sommige leden merken evenwel op dat de toelating tot drukken en de in overwegingneming werden toegestaan en dat eventuele bezwaren op dat ogenblik hadden moeten worden gemaakt.

c) *Redactie van het wetsvoorstel.*

Een lid meent dat de wijziging van de oorspronkelijke tekst een handigheidje is om de hinderpaal in verband met de naleving van de procedure te omzeilen. Het ware beter dat de auteur haar wetsvoorstel zou opgeven, want een dergelijk procédé siert onze instellingen niet. Bovendien brengt het feit dat de tekst moest worden gewijzigd om hem ontvankelijk te maken met zich dat het wetsvoorstel uit 'n wetstechnisch oogpunt niet bepaald gaaf is.

Le 4° de l'article 1 stipule en effet que cette période d'un an sera mise à profit pour permettre au Parlement de voter une loi réglant au fond le problème de l'interruption de grossesse. Une telle disposition n'a pas sa place dans une législation. Il s'agit d'une intention qui devrait figurer dans les développements de la proposition de loi.

Un membre déclare que cette disposition a été insérée afin d'éviter que par la dépénalisation totale découlant de la non-application des articles 350, 351, 352 et 353 du Code pénal, une dépénalisation de fait soit instituée. La directive prévue a pour objectif d'inciter le Parlement à examiner rapidement une modification définitive de la législation existante pendant ce délai restreint tout en maintenant une situation de fait à laquelle seul un procureur général (Cour d'appel de Bruxelles) a mis fin en reprenant les poursuites.

Un membre estime que le contenu de la proposition de loi est identique à celui de la proposition de loi qui a fait l'objet d'un examen le 3 février 1982. La rédaction de la proposition de loi sur l'interruption de grossesse et tendant à suspendre les articles 350, 351, 352, 353 et 383, alinéa 5 et suivants, du Code pénal, était cependant plus conforme aux exigences d'une législation bien conçue. La présente proposition est formulée comme une résolution. L'avis du Conseil d'Etat devrait être demandé en ce qui concerne ce texte. Non seulement le 4° est l'expression d'une intention, mais le n° 2 qui stipule que l'autorisation vaut à titre expérimental, exprime également la motivation de l'auteur et devrait donc figurer dans les développements de la proposition de loi. De surcroît, si le problème de la séparation des pouvoirs se posait en ce qui concerne la proposition de loi rejetée le 4 mars 1982, la présente proposition de loi comporte une directive à l'égard du législateur.

Tenant compte de ces observations, un membre déclare que s'il approuve l'objet de la proposition de loi, il estime cependant que la rédaction doit être revue.

M. Henrion propose, par voie d'amendement, (*Doc.* n° 195/2) de supprimer le 4° de l'article 1er, qui aurait dû être inséré dans les développements de la proposition de loi.

d) Objectif et portée de la proposition de loi.

Il est rappelé que l'essentiel en cette matière a été dit dans le cadre de la discussion de la proposition de loi de Mme Detiège, MM. Brouhon et Risopoulos, sur l'interruption de grossesse et tendant à suspendre les articles 350, 351, 352, 353 et 383, alinéa 5 et suivants, du Code pénal (*Doc.* n° 20/2) et que par conséquent la discussion peut être abrégée.

Un membre insiste sur la nécessité d'adopter cette proposition de loi dans les plus brefs délais afin de mettre un terme à une situation intolérable dans un état de droit. Il est en effet inconcevable qu'il soit mis fin à la situation de fait en matière de poursuites relatives aux interruptions de grossesse, qui dure depuis 10 ans, et ceci dans le seul ressort de la Cour d'appel de Bruxelles.

Un membre estime qu'il ne peut être reproché à ceux qui s'opposent à cette proposition de loi de vouloir imposer les conséquences de leurs conceptions philosophiques à ceux qui ne les partagent pas. L'objection fondamentale envers cette proposition de loi est en effet la défense du droit naturel qu'est le droit à la vie. Ce droit à la vie est reconnu par tous. Le problème essentiel est en fait la détermination du moment où il peut être considéré que la vie existe chez l'enfant conçu.

Dès que la qualité d'être humain est reconnue, il faut assurer tous les droits. A cet égard il faut rappeler que le droit civil accorde des droits à l'enfant conçu non né, dès le moment où ses intérêts sont en jeu, et ceci non après trois mois depuis la conception mais à partir de la conception même.

Het 4° van artikel 1 bepaalt immers dat deze periode van één jaar het Parlement in staat zal stellen een wet aan te nemen die het probleem van de zwangerschapsonderbreking ten gronde regelt. Een dergelijke bepaling hoort niet thuis in een wettekst. Het gaat hier om een intentie die in de toelichting bij het wetsvoorstel zou moeten worden opgenomen.

Een lid verklaart dat deze bepaling in de tekst werd ingevoegd om te voorkomen dat ingevolge de niet-toepassing van de artikelen 350, 351, 352 en 353 van het Strafwetboek deze materie volledig uit het strafrecht wordt gelicht zodat er een feitelijke decriminalisatie ontstaat. De in uitzicht gestelde richtlijn wil het Parlement ertoe aanzetten om spoedig een definitieve wijziging van de bestaande wetgeving te onderzoeken gedurende deze korte periode tijdens welke een feitelijke toestand in stand wordt gehouden, waaraan alleen een procureur-generaal (bij het Hof van beroep te Brussel) een einde heeft gemaakt door opnieuw vervolgingen in te stellen.

Een lid meent dat het wetsvoorstel dezelfde inhoud heeft als het voorstel dat op 3 februari 1982 werd besproken. De tekst van het wetsvoorstel betreffende de zwangerschapsonderbreking en tot schorsing van de artikelen 350, 351, 352, 353 en 383, vijfde lid en volgende, van het Strafwetboek, strookte evenwel beter met de vereisten van een welbegrepen wetgeving. Het onderhavige voorstel neemt de vorm van een resolutie aan. Over die tekst zou het advies van de Raad van State moeten worden gevraagd. Niet alleen geeft het 4° een bedoeling te kennen, maar het 2°, waarin bepaald wordt dat de toelating bij wijze van proef geldt, geeft eveneens de motivering van de auteur weer en zou ook moeten voorkomen in de toelichting bij het wetsvoorstel. Bovendien houdt het onderhavige wetsvoorstel voor de wetgever een richtlijn in, en er rijst geen probleem meer inzake scheiding der machten, zoals dat het geval was met het op 4 maart 1982 verworpen wetsvoorstel.

Rekening houdend met die opmerking verklaart een lid dat hij de inhoud van het wetsvoorstel weliswaar goedkeurt, maar dat hij een herziening van de tekst noodzakelijk acht.

De heer Henrion stelt bij wijze van amendement (*Stuk* nr 195/2) voor het 4° van artikel 1 weg te laten, omdat het beter op zijn plaats is in de toelichting bij het wetsvoorstel.

d) Doel en betekenis van het wetsvoorstel.

Er wordt aan herinnerd dat de essentiële punten betreffende die aangelegenheid reeds besproken werden tijdens de behandeling van het wetsvoorstel van Mevr. Detiège en de heren Brouhon en Risopoulos betreffende de zwangerschapsonderbreking en tot schorsing van de artikelen 350, 351, 352, 353 en 383, lid 5 en volgende, van het Strafwetboek (*Stuk* nr 20/2), zodat de bespreking derhalve kort kan zijn.

Een lid legt de nadruk op de noodzaak om dit wetsvoorstel binnen de kortst mogelijke tijd aan te nemen om een einde te maken aan een toestand die in een rechtsstaat onduelbaar is. Het is immers ondenkbaar dat aan een feitelijke toestand die reeds sedert tien jaar bestaat inzake rechtsvervolgning met betrekking tot de zwangerschapsonderbreking, een einde wordt gemaakt en zulks alleen in het rechtsgebied van het Hof van beroep te Brussel.

Een lid meent dat men degenen die tegen dit wetsvoorstel gekant zijn, niet mag verwijten dat zij de gevolgen van hun filosofische overtuiging willen opdringen aan hen die deze overtuiging niet delen. Het fundamentele bezwaar tegen dit wetsvoorstel is immers de verdediging van het recht op leven wat een natuurrecht is. Dit recht op leven wordt door iedereen erkend. Het essentiële probleem is in feite de vaststelling van het ogenblik waarop er leven bestaat bij het verwekte kind.

Zodra de hoedanigheid van menselijk wezen is erkend, moet men het alle rechten waarborgen. Dienaangaande zij eraan herinnerd dat het burgerlijk recht aan het verwekte, doch ongeboren kind rechten verleent zodra zijn belangen op het spel staan, en zulks niet na drie maanden vanaf de verwekking, doch wel vanaf de verwekking zelf.

Un intervenant est d'avis que si le principe du respect de la vie doit être défendu, il faut cependant ne pas envisager seulement celui-ci à court terme mais également à longue échéance. Nonobstant les opinions philosophiques de chacun, il faut avant tout assurer le droit à une vie familiale future.

Or les poursuites actuelles à l'égard des femmes et des médecins ont pour conséquence que les femmes voulant mettre fin à leur grossesse recourent à l'avortement clandestin et risquent, du fait des circonstances de celui-ci, de ne plus pouvoir mettre au monde un enfant, tandis qu'une dépénalisation de l'avortement, assortie de conditions, est une garantie pour une vie familiale future.

Un membre estime que ce débat est pénible pour tous. Deux thèses inconciliables s'affrontent en effet. Il rappelle cependant que le respect de la vie n'est contesté par personne et que ceux qui défendent cette proposition de loi aiment autant les enfants que les autres et souscrivent même à une politique nataliste, particulièrement en ce qui concerne la partie francophone du pays.

Leur objectif est de permettre au législateur de modifier la loi quant au fond tout en maintenant la trêve judiciaire qui existait et qui n'a été interrompue que dans le seul ressort de la Cour d'appel de Bruxelles. L'objectif est de permettre au Parlement d'examiner dans le calme une modification de la législation.

Il souligne, en outre, le fait que depuis 10 ans de nombreuses propositions de loi ont été déposées mais qu'elles n'ont jamais été examinées. Il suffit à cet égard de se reporter aux développements et au rapport de la proposition de loi de Mme Detiège, MM. Risopoulos et Brouhon sur l'interruption de grossesse et tendant à suspendre les articles 350, 351, 352, 353 et 383, alinéa 5 et suivants, du Code pénal (*Doc. nos 20/1 et 20/2*).

La matière permettant de remanier la législation quant au fond n'a donc pas fait défaut. Il s'interroge sur les responsabilités en ce qui concerne cet état de choses.

Il faut également rappeler, en ce qui concerne le droit à la vie, qu'un référendum organisé aux Etats-Unis a eu pour résultat que 70 % de la population, nonobstant le caractère profondément religieux de celle-ci, souhaite le maintien de la jurisprudence de la Cour suprême qui a été déterminante en ce qui concerne la dépénalisation de l'interruption volontaire de grossesse dans ce pays.

Enfin, en ce qui concerne l'argument de la reconnaissance de droits civils à l'enfant conçu, l'intervenant objecte qu'il s'agit là d'un tout autre problème.

En ce qui concerne la proposition de loi elle-même, un autre membre observe qu'il est aberrant de remplacer les articles du Code pénal par des dispositions qui sont encore en discussion et de ne plus faire, par conséquence, la différence entre la loi et les faits. Ceci est d'autant plus inquiétant que ces dispositions présentent un laxisme extrême, contrairement à ce qui existe dans les pays voisins. En effet, il n'y a pas de garanties en ce qui concerne les mesures d'accueil, les soins et le lieu de l'intervention. Un vide juridique est ainsi créé à titre expérimental sans qu'aucune garantie, en matière de respect de la vie, ne soit prévue.

Le reproche selon lequel la proposition de loi ne présente pas de garanties quant à la qualité des soins, ayant été formulé, M. Henrion propose, par voie d'amendement (*Doc. n° 195/2*), d'insérer un article *1bis* dans la proposition de loi, précisant que l'interruption volontaire de grossesse devra avoir lieu soit dans un établissement hospitalier, soit dans un centre de consultations familiales disposant des services d'un médecin spécialiste en gynécologie-obstétrique et des équipements techniques appropriés.

Een spreker is van oordeel dat, hoewel het principe van de eerbied voor het leven moet worden verdedigd, dat leven niet alleen op korte, maar tevens op lange termijn moet worden gezien. Niettegenstaande ieders filosofische opvattingen moet men vóór alles het recht op een toekomstig leven in gezinsverband waarborgen.

De huidige vervolgingen ten laste van vrouwen en dokters hebben tot gevolg dat vrouwen die aan hun zwangerschap een einde willen maken, hun toevlucht nemen tot clandestiene abortus en derhalve gevaar lopen, wegens de omstandigheden ervan, geen kind meer ter wereld te kunnen brengen, terwijl het een waarborg voor een toekomstig gezinsleven kan zijn wanneer abortus onder bepaalde voorwaarden wordt gedecriminaliseerd.

Een lid is van oordeel dat het debat voor allen pijnlijk is. Twee onverzoenbare standpunten staan immers tegenover elkaar. Hij wijst er evenwel op dat de eerbied voor het leven door niemand wordt aangevochten en dat zij die dit wetsvoorstel verdedigen, evenzeer van kinderen houden als de anderen en zelfs een geboortebevorderend beleid steunen, in het bijzonder wat het Franse landsgedeelte betreft.

Het ligt in hun bedoeling de wetgever in staat te stellen de wet inhoudelijk te wijzigen en intussen het gerechtelijk bestand te handhaven dat bestond en alleen in het rechtsgebied van het Hof van beroep te Brussel werd verbroken. Zij willen het Parlement in staat stellen een wijziging van de wetgeving sereen te onderzoeken.

Bovendien onderstreept hij dat sinds tien jaar tal van wetsvoorstellen werden ingediend, die nooit werden onderzocht. Dienaangaande volstaat het te verwijzen naar de toelichting en naar het verslag over het wetsvoorstel van Mevr. Detiège en de heren Risopoulos en Brouhon betreffende de zwangerschapsonderbreking en tot schorsing van de artikelen 350, 351, 352, 353 en 383, lid 5 en volgende, van het Strafwetboek (*Stukken nrs 20/1 en 20/2*).

Het heeft bijgevolg niet aan materie ontbroken om de wetgeving ten gronde te wijzigen. Hij vraagt zich af, wie voor die gang van zaken aansprakelijk is.

Tevens zij erop gewezen dat in verband met het recht op leven in de Verenigde Staten een referendum werd georganiseerd waarin 70 % van de bevolking — hoewel deze diep godsdienstig is — de handhaving wenst van de rechtspraak van het Opperste Gerechtshof, die bepalend is voor de decriminalisering van de opzettelijke zwangerschapsonderbreking in dat land.

Ten slotte verklaart spreker in verband met het argument van de erkenning van de burgerlijke rechten van het verwekte kind, dat dit een heel ander probleem is.

In verband met het wetsvoorstel zelf merkt een ander lid op dat het verkeerd is de artikelen van het Strafwetboek te vervangen door bepalingen die nog in bespreking zijn en bijgevolg geen verschil meer te maken tussen de wet en de feiten. Dat is des te meer verontrustend daar die bepalingen getuigen van een zeer grote laksheid, in tegenstelling tot wat in de buurlanden bestaat. Er zijn immers geen waarborgen betreffende de onthaalmaatregelen, de verzorging en de plaats van de ingreep. Aldus wordt bij wijze van proef een juridisch vacuüm geschapen zonder dat enige waarborg inzake eerbied voor het leven wordt gegeven.

Ingevolge het verwijt als zou het wetsvoorstel geen waarborgen op het stuk van de kwaliteit van de verzorging bieden, stelt de heer Henrion bij wijze van amendement (*Stuk nr 195/2*) voor een artikel *1bis* in het wetsvoorstel in te voegen waarin wordt gepreciseerd dat de opzettelijke zwangerschapsonderbreking moet plaatshebben in een ziekenhuis of in een centrum voor gezinsraadpleging waaraan een in vrouwenziekten en verloskunde gespecialiseerd arts is verbonden en dat de passende technische uitrusting bezit.

Un membre rappelle que le 3 mars 1982, lors de la discussion en séance publique de la proposition de loi de Mme Detiège, MM. Risopoulos et Brouhon, sur l'interruption de grossesse et tendant à suspendre les articles 350, 351, 352, 353 et 383, alinéa 5 et suivants, du Code pénal, beaucoup d'orateurs ont insisté sur l'aspect d'irresponsabilité que comporte la mesure qui consiste à permettre la dépenalisation totale pendant un certain délai.

En effet pendant un an, la loi ne serait plus d'application et la libéralisation de la législation serait sans limites. Après un an de dépenalisation totale, il ne sera, en outre, plus possible de remettre celle-ci en cause. Le danger existe en effet que le Parlement ne puisse examiner sereinement une proposition de loi sur le fond pendant ce délai, et que la situation existante se poursuive.

Un membre déclare que la proposition de loi sur l'interruption de grossesse et tendant à suspendre les articles 350, 351, 352, 358 et 383, alinéa 5 et suivants, du Code pénal prévoyait un délai de suspension des articles, de deux ans. Au cours de la discussion en séance publique du 3 mars 1982, la crainte avait été exprimée qu'une situation de fait, quasi juridique, serait créée par ce délai trop important. Afin de rencontrer cette objection, la présente proposition de loi ne présente qu'un délai d'un an.

Un orateur craint également que l'adoption de cette proposition de loi ne serve de précédent à d'autres propositions de loi prônant l'application de méthodes semblables à des personnes, par exemple : l'euthanasie.

Enfin il est d'avis qu'en votant ce type de proposition de loi, le législateur reconnaît implicitement son impuissance à modifier la législation ancienne.

En ce qui concerne cette dernière remarque, un membre observe que le législateur belge ne peut que reconnaître son impuissance à agir. Il faut en effet constater qu'une solution a pu être trouvée dans les pays voisins tels que la France, la Grande-Bretagne, etc.

IV. — Discussion et votes des articles.

Article 1er.

Le 1° de l'article 1er stipule que l'interruption de grossesse, telle que prévue aux articles 350, 351, 352 et 353 du Code pénal est autorisée lorsqu'elle est pratiquée par un médecin avec l'accord écrit de la patiente dûment informée.

Un membre s'étonne que l'auteur n'ait pas prévu le délai pendant lequel il peut être procédé à l'interruption volontaire de grossesse nonobstant le fait que par exemple la proposition de loi de Mme Herman-Michielsens, modifiant les articles 350, 351, 352 et 353 du Code pénal et réglant certains cas d'interruption de grossesse (*Doc. Sénat n° 142/1*), contient une telle disposition. La remarque est également faite que les législations étrangères en la matière prévoient un délai pendant lequel l'intervention est permise.

Un membre rappelle que le but de la proposition de loi est de maintenir la paix judiciaire et de la rétablir dans le ressort de la Cour d'appel de Bruxelles où il y a été mis fin, afin de permettre au Parlement de légiférer pendant un délai d'un an. Il ne s'agit donc pas d'interférer sur la législation future en esquissant dès maintenant une solution quant au fond.

Le premier orateur objecte que le fond du problème est déjà abordé dans la mesure où il est prévu que l'intervention se fera par un médecin et avec l'accord écrit de la patiente dûment informée, et dans la mesure où l'amendement de M. Henrion (*Doc. n° 195/2*) insérant un nouvel article 1bis, prévoit que

Un lid herinnert eraan dat bij de bespreking in de openbare vergadering op 3 maart 1982 van het wetsvoorstel van Mevr. Detiège en de heren Risopoulos en Brouhon betreffende de zwangerschapsonderbreking en tot schorsing van de artikelen 350, 351, 352, 353 en 383, lid 5 en volgende, van het Strafwetboek, veel sprekers de nadruk hebben gelegd op het onverantwoorde karakter van een maatregel die erin bestaat gedurende een bepaalde termijn een bepaald feit volledig te decriminaliseren.

Gedurende één jaar immers zou de wet niet meer van toepassing zijn en de liberalisering van de wetgeving zou onbepaald zijn. Na een jaar volledige straffeloosheid zou het bovendien niet meer mogelijk zijn daarop terug te komen. Het gevaar bestaat immers dat het Parlement een wetsvoorstel over de grond van de zaak niet binnen die termijn kan onderzoeken en dat de bestaande toestand voortduurt.

Een lid verklaart dat het wetsvoorstel betreffende de zwangerschapsonderbreking en tot schorsing van de artikelen 350, 351, 352, 358 en 383, lid 5 en volgende, van het Strafwetboek, voorzorg in een schorsing van die artikelen voor een termijn van twee jaar. In de loop van de bespreking in openbare vergadering op 3 maart 1982 werd uiting gegeven aan de vrees dat die te lange termijn een haast juridische feitelijke toestand in het leven zou roepen. Om dat bezwaar te ontcrachten, stelt onderhavig wetsvoorstel slechts een termijn van één jaar voor.

Een spreker vreest eveneens dat de aanneming van dit wetsvoorstel een precedent zal zijn voor andere wetsvoorstellen die de toepassing van gelijkaardige methoden op personen, b.v. euthanasie, goedkeuren.

Ten slotte is hij van mening dat de wetgever, wanneer hij dat soort wetsvoorstellen aanneemt, impliciet zijn onmacht erkent om de vroegere wetgeving te wijzigen.

In verband met die laatste opmerking merkt een lid op dat de Belgische wetgever slechts zijn onmacht tot handelen kan erkennen. Er moet immers worden constateerd dat in buurlanden zoals Frankrijk, Groot-Brittannië, enz. een regeling kon worden gevonden.

IV. — Bespreking van de artikelen en stemmingen.

Artikel 1.

Het 1° van artikel 1 bepaalt dat de zwangerschapsonderbreking, zoals daarin wordt voorzien bij de artikelen 350, 351, 352 en 353 van het Strafwetboek, wordt toegelaten wanneer ze wordt uitgevoerd door een geneesheer en mits de patiënte, die behoorlijk voorgelicht moet zijn, haar schriftelijke toestemming heeft gegeven.

Een lid stelt met verwondering vast dat de indiener geen termijn gesteld heeft tijdens welke de zwangerschap opzettelijk kan worden afgebroken, niettegenstaande het feit dat het wetsvoorstel van Mevr. Herman-Michielsens, tot wijziging van de artikelen 350, 351, 352 en 353 van het Strafwetboek en tot regeling van sommige gevallen van zwangerschapsafbreking (*Stuk Senaat nr 142/1*) b.v. een dergelijke bepaling bevat. Tevens wordt opgemerkt dat de desbetreffende wetten in het buitenland in een termijn voorzien, tijdens welke de ingreep toegelaten is.

Een lid herinnert eraan dat het wetsvoorstel tot doel heeft een serene rechtsbedeling te handhaven en die te herstellen in het rechtsgebied van het Hof van beroep van Brussel, waar ze in het gedrang is gekomen, ten einde het Parlement in de gelegenheid te stellen binnen een tijdsspanne van één jaar op dat gebied te legiferen. Het is dus niet de bedoeling op de toekomstige wetgeving vooruit te lopen door nu reeds een oplossing ten gronde uit te stippen.

De eerste spreker werpt op dat de grond van het vraagstuk reeds aan de orde is, aangezien bepaald wordt dat de ingreep moet worden verricht door een geneesheer en met de schriftelijke toestemming van de patiënte, die behoorlijk voorgelicht moet zijn en aangezien door de heer Henrion een amendement werd

l'interruption volontaire de grossesse doit se faire soit dans un établissement hospitalier, soit dans un centre de consultations familiales disposant des services d'un médecin spécialiste en gynécologie-obstétrique et des équipements techniques appropriés.

Le second orateur déclare que ces conditions n'empiètent pas sur l'examen d'une réforme définitive de la législation, mais ont pour objectif de maintenir le statu quo, tout en établissant des normes excluant le recours à l'avortement clandestin.

Un membre attire de surcroît l'attention sur le fait que l'interruption volontaire de grossesse est un acte médical pour lequel il sera tenu compte, comme pour tout traitement, de la santé de la femme. Le médecin tiendra compte du délai évoqué afin d'éviter le risque de mettre en danger la santé de la mère. Il faut par conséquent en cette matière faire confiance à la conscience professionnelle du médecin.

Un autre membre est cependant d'avis que l'aspect mercantile de l'intervention ne peut être négligé et que les médecins ne sont pas toujours honnêtes.

Le 2° de l'article 1er stipule que cette autorisation vaut à titre expérimental pendant une période d'un an prenant cours le jour de l'entrée en vigueur de la loi.

Un membre conteste que le pouvoir législatif puisse donner des autorisations.

Un autre membre croit cependant que le Code pénal utilise déjà la notion de permission.

Dans le but d'une meilleure légistique, le mot « autorisation » est remplacé par le mot « disposition ».

Le 3° de l'article 1er stipule qu'en conséquence, l'article 383, alinéa 5 et suivants est suspendu pendant la même période.

Il est observé que les termes « en conséquence » ne sont pas d'usage dans un texte de loi et qu'en outre le 3° n'est pas la conséquence des 1° et 2° de l'article 1er. Les mots « En conséquence » sont donc supprimés.

Le 4° de l'article 1er stipule que cette période d'un an serait mise à profit pour permettre au Parlement de voter une loi réglant au fond le problème de l'interruption de grossesse.

M. Henrion a déposé un amendement (*Doc. n° 195/2*) tendant à supprimer le 4°.

Un membre demande si, au cas où cet amendement est adopté, le vote d'une proposition de loi par les deux chambres dans un délai d'un an sera possible.

Un autre membre rappelle que cet amendement est conforme aux suggestions faites dans le cadre de la discussion générale. Il est de surcroît convaincu que le Parlement devrait pouvoir accomplir cette tâche en un an.

L'amendement est adopté par 13 voix contre 5 et 4 abstentions. L'article 1er, ainsi amendé, est adopté par 13 voix contre 10.

Art. 2 (art. 1bis nouveau).

M. Henrion a déposé un amendement (*Doc. n° 195/2*) proposant d'insérer un article 1bis (nouveau) spécifiant que l'interruption prévue à l'article 1er doit avoir lieu soit dans un établissement hospitalier, soit dans un centre de consultations familiales disposant des services d'un médecin spécialiste en gynécologie-obstétrique et des équipements techniques appropriés. Cet amendement a été développé dans le cadre de la discussion générale.

voorgesteld (*Stuk nr 195/2*) tot invoeging van 'en nieuw artikel 1bis waarin bepaald wordt dat de opzettelijke zwangerschapsonderbreking plaats moet hebben in een ziekenhuis of in een centrum voor gezinsraadpleging waaraan een in vrouwenziekten en verloskunde gespecialiseerd arts is verbonden en dat de passende technische uitrusting bezit.

De tweede spreker verklaart dat die voorwaarden niet vooruitlopen op het onderzoek van een definitieve hervorming van de wetgeving, maar tot doel hebben het status-quo te handhaven en tevens normen vast te stellen om te beletten dat men zijn toevlucht neemt tot clandestiene abortus.

Een lid vestigt daarenboven de aandacht op het feit dat opzettelijke zwangerschapsonderbreking een medische handeling is waarbij, zoals voor iedere behandeling, rekening zal worden gehouden met de gezondheid van de vrouw. De geneesheer zal de gestelde termijn in acht nemen om te voorkomen dat de gezondheid van de vrouw in gevaar wordt gebracht. In die aangelegenheid moet men dus vertrouwen stellen in het plichtsbesef van de geneesheer.

Een ander lid meent evenwel dat het lucratieve aspect van de ingreep niet onderschat mag worden en dat de geneesheren niet altijd eerlijk zijn.

Het 2° van artikel 1 bepaalt dat de toelating bij wijze van proef gedurende de periode van één jaar gegeven wordt vanaf het ogenblik dat de wet in werking treedt.

Een lid betwist dat de wetgevende macht dergelijke toelatingen kan geven.

Een ander lid geeft als zijn mening te kennen dat het Strafwetboek reeds het begrip verlof hanteert.

Om wetstechnische redenen wordt het woord « toelating » vervangen door het woord « bepaling ».

Het 3° van artikel 1 bepaalt dat artikel 383, vijfde lid en volgende, bijgevolg gedurende dezelfde periode wordt opgeschort.

Hierbij wordt opgemerkt dat een woord als « bijgevolg » niet gebruikelijk is in een wettekst en dat het 3° bovendien geen gevolg is van het 1° en het 2° van artikel 1. Het woord « bijgevolg » wordt dus weggelaten.

Het 4° van artikel 1 bepaalt dat die periode van één jaar het Parlement in staat zal stellen een wet goed te keuren die het probleem van de zwangerschapsonderbreking ten gronde regelt.

De heer Henrion heeft een amendement voorgesteld (*Stuk nr 195/2*) tot weglating van het 4°.

Een lid vraagt zich af of, in geval dat amendement wordt aangenomen, het wel mogelijk zal zijn om binnen één jaar een wetsvoorstel door beide Kamers te laten aannemen.

Een ander lid herinnert eraan dat het bedoelde amendement strookt met de suggesties die in het raam van de algemene bespreking naar voren werden gebracht. Hij is er daarenboven van overtuigd dat het Parlement die taak in de loop van één jaar tot een goed einde kan brengen.

Het amendement wordt met 13 tegen 5 stemmen en 4 onthoudingen aangenomen. Het aldus gewijzigde artikel 1 wordt met 13 tegen 10 stemmen aangenomen.

Art. 2 (art. 1bis nieuw).

De heer Henrion heeft een amendement ingediend (*Stuk nr 195/2*) waarin wordt voorgesteld een artikel 1bis (nieuw) in te voegen, om te bepalen dat de in artikel 1 bedoelde zwangerschapsonderbreking moet plaatshebben in een ziekenhuis of in een centrum voor gezinsraadpleging waaraan een in vrouwenziekten en verloskunde gespecialiseerde arts verbonden is en dat de passende technische uitrusting bezit. Dit amendement werd reeds toegelicht in het raam van de algemene bespreking.

Un membre déclare que s'il peut concevoir que des établissements hospitaliers présentent des garanties suffisantes en cette matière, il conteste cependant qu'une possibilité identique, de pratiquer des interruptions de grossesse, soit conférée aux centres de consultations familiales.

L'amendement est adopté par 13 voix contre 7 et 3 abstentions, en tant que nouvel article 2.

Art. 3 (ancien art. 2).

L'article 2 concerne l'entrée en vigueur de la loi. Il est adopté par 13 voix contre 10.

V. — Vote.

La proposition de loi, telle qu'elle est amendée, est adoptée par 13 voix contre 10.

Le présent rapport est approuvé à l'unanimité.

Le Rapporteur,
G. MUNDELEER.

Le Président,
L. REMACLE.

Een lid verklaart dat hij weliswaar kan aannemen dat bepaalde ziekenhuizen daaromtrent voldoende waarborgen bieden, maar dat hij gekant is tegen de mogelijkheid dat ook de centra voor gezinsraadpleging zwangerschapsonderbrekingen zouden verrichten.

Het amendement wordt met 13 tegen 7 stemmen en 3 onthoudingen als nieuw artikel 2 aangenomen.

Art. 3 (vroeger art. 2).

Artikel 2 heeft betrekking op de inwerkingtreding van de wet. Het wordt met 13 tegen 10 stemmen aangenomen.

V. — Stemming.

Het aldus gewijzigde wetsvoorstel wordt met 13 tegen 10 stemmen aangenomen.

Dit verslag is eenparig goedgekeurd.

De Rapporteur,
G. MUNDELEER.

De Voorzitter,
L. REMACLE.

TEXTE
ADOPTÉ PAR LA COMMISSION

Article 1.

1° L'interruption de grossesse, telle qu'elle est prévue aux articles 350, 351, 352 et 353 du Code pénal est autorisée lorsqu'elle est pratiquée par un médecin avec l'accord écrit de la patiente dûment informée.

2° Cette disposition vaut à titre expérimental, pendant une période d'un an prenant cours le jour de l'entrée en vigueur de la loi.

3° L'article 383 alinéa 5 et suivants est suspendu pendant la même période.

Art. 2.

L'intervention prévue à l'article 1er doit avoir lieu soit dans un établissement hospitalier, soit dans un centre de consultations familiales disposant des services d'un médecin spécialiste en gynécologie-obstétrique et des équipements techniques appropriés.

Art. 3.

La présente loi entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

TEKST
AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Artikel 1.

1° De zwangerschapsonderbreking, zoals voorzien in de artikelen 350, 351, 352 en 353 van het Strafwetboek, wordt toegelaten wanneer ze wordt uitgevoerd door een geneesheer, mits schriftelijke toestemming van de patiënte, die behoorlijk voorgelicht moet zijn.

2° De bepaling geldt bij wijze van proef, gedurende de periode van één jaar, vanaf het ogenblik dat de wet in werking treedt.

3° Artikel 383, vijfde lid en volgende wordt gedurende dezelfde periode opgeschort.

Art. 2.

De in artikel 1 bedoelde zwangerschapsonderbreking moet plaats hebben in een ziekenhuis of in een centrum voor gezinsraadpleging waaraan een in vrouwenziekten en verloskunde gespecialiseerd arts is verbonden en dat de passende technische uitrusting bezit.

Art. 3.

Deze wet treedt in werking op de dag van de bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.